

Szkolka

niedzielnia

Módl się i pracuj, a będziesz szczęśliwy.

Leszno. — Niedziela pierwsza Adwentu, dnia 29. Listopada 1846.

Religia.

Spowiedź sakramentalna.

(Dalszy ciąg.)

Sąsiad: Dobrodzieju, jeszcze jeden zarzut: jeżelić spowiedź jest Bożem przykazaniem, czemu, tak powiadają ludzie, nie czytamy w Ewangelii ani słówka o tém, żeby się kto spowiadał? nie stoi napisano, żeby się Piotr Ś., co się zaparł swego mistrza, żeby się Magdalena, owa znana grześnica, Panu Chrystusowi grzechów swoich spowiadała, a tém mniej Zacheusz, albo ów Publikan, ów jawno-grześnik, celnik, o którym jest mowa w Ewangelii Ś. Łukasza w rozdziale 18. Jeżelić ci dostąpili odpuszczenia grzechów, nie spowiadając ich się, czemużby teraz tego być nie miało? — Pleb.: Wtedy, gdy Piotr zaparł się swego mistrza, gdy się Magdalena i Zacheusz nawrócili, jeszcze Pan Jezus nie był postanowił sakramentalnej spowiedzi, to dopiero nastąpiło po zmartwychwstaniu Chrystusa. Z resztą bez tego wiedział Zbawiciel o grzechu Piotra, bo mu go był przepowiedział przy ostatniej wieczerzy. Gdy się w domu Kaifasza obrócił i spojrzął na Piotra, apostoł zaś rzewliwie płakać począł, wtedy łzy jego,

z gwałtownej skruchy płynące, były najwyraźniejszem wyznaniem popełnionego grzechu. Ta sama odpowiedź i na to: czemu się Magdalena nie spowiadała. Pokuta w ów czas nie była jeszcze wyniesioną do godności Sakramentu. Chrystus, jako Bóg, co przenika skrytości człowieka, znał jej wszystkie grzechy najskrytsze. Jej grzechy i zbrodnie były całemu miastu wiadome, a gdy wrodzoną kobiecie próżność zwyciężając, tak dalece się upokorzyła w obec tak wielu gości, siedzących przy stole, że się w skrusze do nóg Zbawicielowych rzuciła, one łzami oblewała i własnymi ocierała włosami, przez to jawny dała dowód, że dawniej miłowała świat, teraz zaś uznawała swoje grzechy, i niczego więcej nie pragnęła, jak samego Boga miłować. Nakoniec mogę wam jeszcze inną podać przyczynę, czemu Chrystus nie słuchał spowiedzi; On jako Bóg, jako nieograniczony Pan i Ustanowiciel świętych Sakramentów, nie był obowiązany tego Sam wykonywać, co później nakazał Apostołom, swoim Zastępcom. Wszakże Chrystus postanowił Chrzest? a pokażcie mi w Ewangelii, że osobiście chrzczył tych, co uwierzyli jego nauce? Owszem powiada Jan w swojej Ewangelii wyraźnie na

początku czwartego rozdziału: „gdy tedy poznał Jezus, iż usłyszeli Faryzeusowie, że Jezus więcej uczniów czyni i chrzci niżli Jan, chociaż Jezus nie chrzczył, ale uczniowie Jego, opuścił żydowską ziemię i szedł zasię do Galilei.“ — Sās.: A jakżeż z owym celnikiem, który tylko zawołał: Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu! i bez spowiedzi poszedł usprawiedliwiony do domu? — Pleb.: Ten się nie mógł spowiadać, bo go nigdy na świecie nie było. Owa przypowieść, którą Syn Boży o nim i pysznym Faryzeuszu opowiada w 18. rozdziale Ewangelii Ś. Łukasza, jest tylko podobieństwem, jak to wyraźnie wskazuje początek Ewangelii na dziesiątą Niedzielę po Świątkach: „Rzekł téż i do niektórych, którzy ufali sami w sobie, jakoby byli sprawiedliwymi, a innymi gardzili, to podobieństwo: dwoje ludzi wstąpiło do Kościoła i t. d.“ co zaś jest podobieństwem, to się nie zawsze wydarzyło rzeczywiście, w głównej myśli ma być przyrównane, a nie i w ubocznych wyobrażeniach; ale chociażby i żył na świecie, to w ów czas spowiedź sakramentalna nie była ustanowioną. Że zaś utrzymujecie, że w nowym Przymierzu nie ma śladu, żeby się kto spowiadał, to wam z dziejów apostołskich pokażę. W 19. rozdziale, w 18. wierszu, czytamy, że w Efezie wielu wiernych przychodziło do Apostołów, spowiadało się przed nimi grzechów swoich, a potem paliło przyniesione księgi czarnoksiężkie; słownie tak stoi: „a wiele wierzących przychodziło, spowiadając się i opowiadając uczynki swoje.“ W syryjskim tłumaczeniu Pisma ś. wyraźnie stoi: spowiadali się grzechów swoich; i to miejsce wykładają o spowiedzi: Św. Chryzostom, Bazyli i Ekuumeniusz. Czy ta spowiedź odbywała się głośno, czy

do ucha, to do rzeczy nie należy, dosyć na tém: że wierni już w ów czas się spowiadali. Przypomnijcie tylko sobie, cośmy dawniej o tém miejscu sobie powiedzieli. Czy macie jeszcze inne jakie wątpliwości o spowiedzi z Pisma świętego? — Sās.: Nie, już teraz nic nie wiem, jak tylko to, że w naszej religii katolickiej spowiedź jest najprzykrzejszą rzeczą. Gdyby tego nie było, mówią niektórzy, to z resztą wszystkoby było bardzo dobrze. — Pleb.: Tego ja wam bynajmniej nie zaprzeczam, że wyjawienie popełnionych grzechów dla zepsutej natury ludzkiej bardzo jest uciążliwem; zkąd to pochodzi? — oto, mój przyjacielu, z dumy i zarozumienia. W każdym człowieku tyle się znajduje miłości własnej i pychy, że ma się za coś lepszego, aniżeli jest w istocie, i nie chce się pokazać ludziom, jakim jest wewnątrz serca. Cóż zaś bardziej sprzeciwia się dumie człowieka, jak to, że tak dalece ma się unżyć, i przed człowiekiem, chociaż tajemnie, wyznać, że w duszy jest innym, aniżeli z powierzchowności się pokazuje? Cóż więcej kosztuje starania, jak przewyciężyć się i wyznać, żem zgrzeszył, i to w ten lub ów niegodziwy sposób zgrzeszył? Ponieważ każdy, choć i najlichszy człowiek, o sobie dobrze myśli, dla tego stara się jak najbardziej to ukryć przed światem, co, gdyby się wydało, pozbawiłoby go dobrego imienia, i zmniejszyłoby poszanowanie, w jakim u innych ludzi zostaje. Otóż widzicie, te są przyczyny, dla czego spowiedź tak uciążliwą jest dla nas, a właśnie dla tego, że spowiedź do ucha wprost się sprzeciwia dumie człowieka, nie postanowiła mądrość boska innego lepszego środka ku pokucie i poprawie grzeszników, jak ten. — Sās.: A to jak, księże Proboszczu? — Pleb.:

Pokuty bez Pokory być nie może, a do nawrócenia się każdego grzesznika cnota ta nieodbitie jest potrzebną. A cóż bardziej uniża i upokarza człowieka, jak wyraźne i ze wszystkimi okolicznościami uskutecznione wyznanie swoich błędów, słabości, i najskrytszych grzechów? W ogólności powiedzieć: jestem grzesznikiem, to jeszcze nie wielka pokora; że nie jesteśmy świętymi, o tém wie każdy; co więc, nie jeden się chełpi ze swoich grzechów i myśli, że się w dobrém świetle u drugich postawi, gdy w największej niby to pokorze wyznaje, że jest wielkim grzesznikiem! Lecz gdyby komu przyszło do głowy zwrócić naszą uwagę na pewny jaki błąd, na pewną jaką nieczułość, o jakżebyśmy się rozjadłowili. Wyznanie nawet przed samym Bogiem, żeśmy go myśla, mową i uczynkiem obrazili, jest wprawdzie znakiem pobożności i bojaźni bożej, ale jeszcze nie samą głęboką pokorą. Wtedy nie zostajemy wcale zawstydzeni, bo wiemy, że Wszystkowiedzącemu Bogu wszystkie nasze czyny są wiadome, i jak mówi Prorok: w obec Boga i niebios nie są bez plamy; ale uczynić wyznanie grzechów przed człowiekiem, który może dotąd o nas jak najlepiej sądził, i uważał nas za pobożnych, cnotliwych, nieskalanych, trzeźwych, skromnych, uczciwych, i w obszerne zapuścić się ich rozbieranie, wykryć przed nim wszelkie złe myśli, żądze i nieczyste wyobrażenia, jakimi się dobrowolnie zatrudniało, wyjawić uczynki, których się sami w duszy wstydzimy, i to szczerze i wiernie co do liczby, rodzaju i źródła, z jakiego wypłynęły, to to, miły Bracie, jest prawdziwem głębokim uniżeniem, prawdziwem upokorzeniem się i pokonaniem własnej dumnej natury. To traśa sam rdzeń grzechu,

zarozumiałość serca ludzkiego, i to jest najlepszym środkiem, jaki Bóg mógł obrać ku przywiedzeniu grzesznika do szczerzej skruchy i poprawy życia.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Gospodarstwo rólnicze.

O uprawie ziemi.

(Dalszy ciąg.)

Jak głęboko nawóz przyorywać.

Nawóz płytko przyorany być powinien, i najprzód, ponieważ wtenczas tylko spieszenie i zupełnie na pokarm roślinny się rozkłada, gdy w bliskiej styczności zostaje z powietrzem atmosferycznym; powtóre, ponieważ woda deszczowa, która się w łono ziemi sączy, opłukuje go, i unosi z sobą w głąb ziemi części żywe; — zatem, lubo nawóz płytko jest przyorany, to przecież korzonki znajdują głębiej pokarm z niego opłukany.

Jak wyżej powiedziałem, głównym celem radlenia jest: ziemię umieszać i do większego urownienia za pomocą brony usposobić. — A że rola w stanie surowym, czyli zrosłym, nie da się dobrze mieszać; więc ztąd wypływa, iż wtenczas rolę radlic należy, gdy po poprzedniej orce należycie przeguła i odleżała się; co się poznaje, powtarzam, po puszczeniu się chwastów; a zatem skoro rola odwrócona pokryje się nieco chwastem, wtedy radlic ją potrzeba.

Radlenie zaś jej w przeciwnym stanie, to jest, gdy poprzednio wybrane skiby jeszcze się nie rozkruszyły, gdy są zrosłe; nie tylko do uprawy ziemi wcale się nie przyłoży, ale nad to pogorszy ją, a przynajmniej dobrą jej uprawę utrudni, bowiem skiby z największemi siłami czynnej natężeniem, zostaną tylko w porzek porozrywane, z niemi zaś chwast na wierzch się wydobędzie, dożyje, tém bujniej rość i tém bardziej bryły ziemi w kupie trzymać będzie; a więc bydło pociągowe daremnie się tu utrudzi, czas próżno zmitręży, a przytém, jak powiedziałem, dobre uprawienie ziemi się opóźni. Ziemię zrosłą i surową należy, zamiast radlenia, po raz drugi odwrócić,

po niejakiem czasie ubronować w podłuż, a dopiero, gdy się nieco odleży, poradzić. — Wielu gospodarzy, chcąc dobrze podobną rolę doprawić, radlą ją razy kilka, w różnych ukośnych kierunkach; atoli ma to tylko ten skutek, iż zrosłe bryły ziemi, raz na tę, drugi raz na drugą stronę się przewalają, wcale nie gniją, ani broną rozdrobnione być mogą; a nade wszystko ziemia przez tak wielkie jej mieszanie, czyli poruszenie, w znacznej części ogolaca się z pokarmu roślinnego; mianowicie, jeżeli poprzednio gnojem nawiezioną była. Wszakże podobne postępowanie dosyć często się znachodzi tam, gdzie nie rozważa, lecz empiryja, czyli ślepe naśladownictwo, gospodarstwu przewodniczy.

Prawidło wyż rzucone: by ziemi nie radlić, dopóki się dobrze nie odleży i chwastem się nie okryje, jak najskrupulatniej zachować należy, co do roli świeżo nawiezionej. Jedno i drugie, to jest, odleżenie się roli i pokrycie się chwastem, dowodzi, iż nawóz w znacznej części przegnił i z ziemią się złączył. — Poruszanie zaś częste ziemi wtenczas, gdy tenże nawóz jeszcze się nie rozłożył, jest bardzo szkodliwe; ponieważ ułatwia ulotnienie się z ziemi pokarmu roślinnego, z świeżego nawozu utworzonego. Wszakże według zdania sławnego Bloka, częstokroć w tym razie ziemia więcej traci płodności, aniżeli jej największe plony zużywają.

Kiedy radlanek bronować.

Ponieważ pierwszym celem bronowania radlanki, jest urównanie ziemi, przeto za główne tu prawidło uważać należy: by ją bronować, zanim ziemia tak się zleży i zrosnie, iż cel powyższy dokładnie osiągnionym byćby nie mógł. Dla tego grunt mocny, spojny, gliniasty, a mianowicie, jeżeli tu i ówdzie bryły się znajdują, a czasem jeżeli jest suchy, gorący, należy niebawmie po poradzeniu bronować; inaczej bryły stwardną i rozbić się już nie dadzą.

Grunt zaś mało spojności posiadający, ale natomiast nieco mokry, sapowaty, może i dni kilka w radlankach pozostać; przyczynia się to wiele do osuszenia go i poprawienia skwaszonego humusu, którego mniej więcej zawsze

rodzaj tego gruntu zawiera. W końcu dodać jeszcze wypada, iż w uprawie gruntu mocnego, iłowatego, głównym prawidłem być powinno, by go nigdy nie orać w stanie zbyt mokrym. Albowiem, skoro się orze w tymże stanie, lub też podczas deszczu, wtedy przez ciśnienie nań podczas orki lemieszu i odkładni, dużo się zmniejsza, czyli skupia w masę, podobną do tej, z której się cegła wyrabia. Ziemia tak poorana, leży zwykle pólty, póki upał na przemian z deszczem, lub też mocne mrozy i częsta odwilż, nie rozkruszy jej i nie przywróci mocy napawania się wilgocią i częściami z powietrza.

Prócz tego, doświadczenie uczy: iż grunt iłowaty w stanie mokrym, lub podczas deszczu, mimo mocnego ugnojenia, zwykle nie obradza, ponieważ nawóz, będąc tu jakby gliną oblepiony, nie może się wcale, lub tylko bardzo wolno rozkładać, i w pokarm roślinny zamieniać, i zwykle, niemal zupełnie, zostaje on tutaj w stanie surowym, dopóki sprzyjające wpływy ziemi nie doprawią, czyli nie przywrócą jej potrzebnej do vegetacyi sykości.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Rozmaitości.

Tłuste gęsi.

Pewien młynarz, nazwiskiem Rude, kilka gęsi nadzwyczajnie utuczywszy, miał je nazajutrz zabić. Tymczasem ktoś wykradł mu je w nocy, a wsadziwszy na to miejsce inne zupełnie nędzne, zostawił na karmniku karterczkę następującej osnowy: „Dzień dobry, Panie Rude! Wczoraj byliśmy tłuste, dziś jesteśmy chude.“

Aby masło długo smacznym utrzymać, trzeba je w następujący chować sposób: Do funta masła bierze się pół funta soli, pół funta saletry i pół funta cukru, a masło kilka lat zupełnie zdrowym będzie i smacznym.

K. M.